

POZVÁNKA a PROGRAM

A1. Workshop Slovensko

KA210-ADU - Malé partnerstvá v sektore vzdelávania dospelých
Project Title: *Farmy starostlivosti - pre udržateľnú a inkluzívnu budúcnosť*
Grant Agreement No. 2021-1-SK01-KA210-ADU-000027360
05.9.-09.09.2022, Domaša rekreačná oblasť Dobrá, Slovenská republika

SK Zvierata a ľudia navzájom
CZ Ceska hiporehabilitační společnost, z.s.
PL Stowarzyszenie Zwierzeta Ludziom
NOR Dyrebar Omsorg

Pozývame vás na Medzinárodný workshop pre 16 účastníkov zo SR, PL,, NOR a ČR, ktorí si budú zdokonaľiť zručnosti v AAI (asistovaná intervencia so zvieratami), výcviku a príprave na profesionálne zákroky, pod vedením odborníkov zo SR a NOR. Účastníci sa oboznámia a prehľadajú si znalosti s prácou s hospodárskymi zvieratami v rámci AAI teoreticky aj praktickým výcvikom, čo im pomôže osvojiť si zručnosti potrebné pre AAI. Súčasťou je návšteva farmy U FELIXOV, ktorá ponúka bezpečné, príjemné a pre vzdelávanie užitočné skúsenosti. Na konci workshopu spoločne spracujeme výstup z tejto aktivity A1 z informačného stretnutia za účelom pripravenosti zmeny farmy na farmu starostlivosti.

*kontakt na koordinátorku: Slavka Dupláková, Zvieratá a ľudia navzájom,
slavka@animalpartners.sk, +421949177110, www.animalpartnes.sk, www.carefarms.sk*

Care Farms

Pri hodnotení sme vychádzali z dostupným informácií na základe výskumu ako aj z praktických príkladov nórskeho partnera a príkladov dobrej praxe v odborných časopisoch a na web.sídlach s vysokou úrovňou spoľahlivosti a odbornej znalosti v téme Care Farms.

Výstupy z rozhovoru na Farme u Felixov

Farma U FELIXOV ponúka svojim návštevníkom bezpečné, príjemné a pre vzdelávanie užitočné skúsenosti.

Otázka: Slavka Dupláková (ďalej len SD) : všeobecná prehliadka farmy pešo alebo (na vhodnom prívесе v prípade dieťaťa so ZŤP)?

Odpoveď: Anička Felixová (ďalej len AF) : Na farmu je možné prísť pešo alebo vlastným dopravným prostriedkom. V obci je dostupné autobusové spojenie, cesta z dediny ku nám trvá pešou chôdzou pokojným tempom 20 minút. Je asfaltová. Sama o sebe je veľmi pekná a občas aj dobrodružná, môžete stretnúť srnky, bažanty, zajace.

SD : celý deň alebo pol dňa? alebo preferujete hod -dvoj hodinové návštevy?

AF: Pobyt u nás môže byť krátky, alebo aj niekoľkodňový. Svoje záhrady ponúkame aj na kempovanie. Boli by sme radi, keby náš minikemp vyhľadávali predovšetkým ľudia, pre ktorých by bol pobyt u nás zároveň aj terapiou. Niekoľko takých návštevníkov sme mali. Ale pokiaľ sa chcú návševníci oboznámiť aj so zvieratkami a prácami na farme, aspoň 2 hodiny by si na to mal vyhraďiť.

SD: ponúkate sezónne návštevy či aj celoročné?

AF: Momentálne preferujeme sezónne návštevy. Sezónu pre verejnosť budeme mať od apríla do konca septembra. Týka sa to hlavne kepovania. V prípade vážneho záujmu krátke drobné návštevy radi privítame aj mimo sezóny. Čas "po sezóne" chceme venovať hlavne našim deťom a rodine.

SD: ponúkate aj workshopy alebo nejaké špecifické aktivity? ako napr. ochutnávka jedál z vlastnej farmy, varenie so sezónnym ovocím a zeleninou alebo pozorovanie zvierat...

Zaujíma na ...v čom sú / budú návštevy vašej farmy odlišné od konkurenčných atrakcií niekde v okolí? napr. tematické podujatie zamerané na konkrétne poľnohospodárske činnosti ako trebárs dni jahňacieho mäsa, zber ovocia, dni jablák, poďakovanie za úrodu, dojenie kôz, alebo prezentácia výroby syrov...

AF: Naša farma si pre rozvoj mimoprodukčných aktivít sprevádzkovala aj občianske združenie - Centrum pre deti, rodinu a seniorov- Studnička. Sme organizačná jednotka nášho materského združenia z Detvy(momentálne čakáme na zapísanie na ministerstve vnútra) . Chceme a snažíme sa ako farma aj združenie aktívne zapájať aj do miestnych aktivít v našej dedine aj okolitých obciach. Naša lokalita má stále trochu nedocenené možnosti vidieckej turistiky, nájdeme tu výborné lokálne potraviny.Chceme ľuďom sprístupniť ochutnávky všetkého dobrého , čo sa nájde aj u nás, ale aj u našich ďalších kolegov-malých hospodárov. Do budúca plánujeme gazdovské trhy v okolí. V priebehu najbližšieho roka máme niekoľko plánov na workshopy - budú sa týkať pestovania, výroby syrov, ale aj poradenstva v oblasti kompenzácií pre zdravotne znevýhodnených. Máme záujemcov o teambuildingy, pripravujeme tvorivé dielne pre najmenšie deti...V lete pripravujeme veľkú akciu pre všetky deti z okolia v spolupráci s obcou a aj inými združeniami.

SD: návštevy u vás sú/budú zamerané na konkrétne vekové skupiny, resp. vo vašom prípade deti iba s Downovým syndrómom?

AF: Tento rok sme nadviazali úzku spoluprácu s OZ Downov syndróm. Zorganizovali sme spoločné stretnutie rodín s DS. Bola to krásna a obohacujúca akcia. Stretli sme veľa nových ľudí. Spravili sme si bohatý piknik, opekačku. Ako bonus sme mali profi fotenie rodín v krojoch, kto chcel aj s kozičkami. Vekové skupiny nie sú ohraničené, aj keď primárna skupina sú deti a rodiny. Radi poskytneme priestor aj pre iné detičky so zdravotným znevýhodnením. Downov syndróm je pre nás prirodzený, keďže ho má aj naša dcérka.

Prechádzka po farme, rozhovory a otázky zamerané na **Okolie a vybavenie** SD: zaujíma ma informácia ohľadom...bezpečné parkovacie miesto dostatočne veľké na to, aby sa do neho zmestil min.malý autobus pre deti prichádzajúce zo zariadenia, resp. miesto s otočným priestorom alebo miestom pre cca 1-2? os.autá, ...alebo máte možnosť max. pre jedno osobné auto?

AF: Parkovanie u nás ako vidíte nie je problém. Za posledný rok sme zistili, aké máme parkovacie kapacity. Je ku nám možné prísť aj veľkým autobusom, traktorom, karavanom, osobné auto štandardné .10 aut u nás zatiaľ vie parkovať.

SD: máte prístup – hlavne ľahký prístup do oblasti hyg.miestnosti (wc, umývadlo) pre návštevníkov?

AF: WC aj umývadlo je prístupné po lúke.

Momentálne máme k dispozícii nové suché WC a kempingovú kabínku ako sprchu. Vodu poskytujeme v bandaskách s kohútikom, s tekutým mydlom, jednorázovými utierkami a dezinfekčným géлом. Túto výbavu sme pripravili predovšetkým pre kempujúcich hosti. V rámci našich dobrovoľníckych akcií je aj takéto vybavenie dostačujúce. Budeme radi, ak sa nám raz podarí získať prostriedky na vybudovanie sociálneho zariadenia (wc, teplá tečúca voda, umývadlo, sprcha)+odpadová čistička . Do budúca chceme vytvoriť aspoň 2 pracovné miesta pre ľudí s DS a takéto vybavenie budeme určite potrebovať.

SD: prieskum informácií ako... dobrá úroveň všeobecnej čistoty okolo farmy, primerané značenie a informácie pre návštevníkov...

AF: Náš priestor nie je až taký veľký, základné rozdelenie je vo farebných tabuľkách na strome.

SD: ...zabezpečená ochrana (myslím tým nejaké vyhotovené zábrany, prenosné, alebo trvalé plotové diely a pod.) tam, kde je potrebné zabrániť návštevníkom vstupu do určitých oblastí či už vonku kde máte nejaké farmárske stroje, pomôcky, alebo hygienické pomôcky ako dezinfekcia, dezinfekcia, a pod. proste v tom zmysle zabezpečená ochrana vo vonkajších aj vnútorných priestoroch, kde môžu byť napr. lieky, alebo nebezpečné pomôcky, nože alebo niečo také, niečo špecifické čo používate pri práci na svojej farme....

AF:Dostupný priestor je návštevníkom ukázaný na začiatku návštevy. Deti aj ich rodičov upozorňujeme na elektrický oplôtok. Kempujúci hostia sú s tým oboznámení ešte pred príchodom ku nám. Používanie detského vybavenia ako domček na strome alebo hracia veža so šmykačkou je našim súkromným vybavením bez certifikátu ako sa používa v prípade verejných ihrísk. Návštevníci ho môžu používať na vlastnú zodpovednosť, o čom sú tiež informovaní. Poľnohospodárske stroje zatiaľ nemáme, všetky pomôcky pre našu prácu skladujeme v našich súkromných priestoroch, kde hostia nemajú prístup.

SD : prosím ukážte mi nejaké bezpečné zakryté miesto/prístrešok- na zanechanie vecí a na ochranu detí pred živlami - či už je chladno, vlhko alebo veľmi slnečno -nejaký altánok, deky, sedacie vaky niečo v tom zmysle....

AF: Na stretnutia a malé akcie používame zatiaľ rozkladací stan a vyberáme priestor v tieni. Sme však na veľmi slnečnom mieste a niekedy je problém sa pred slkom ukryť. Momentálne žiadame v spolupráci s OZ Downov syndróm o altánok. Veľmi by nám pomohol na rôznych akciách. Zatiaľ sme používali našu súkromnú terasu pri dome, ale radšej by sme mali oddelené miesto, aby sme si udržali aj svoje súkromie.

SD : máte niečo ako vzdelávacie materiály, nejaké plagáty a pomôcky na prácu pre deti alebo napr. „prírodný stôl“ to urobia miesto ešte zaujímavejším?

AF:Na prácu v tvorivých dielňach zatiaľ využívame štandardné detské plastové stoly a stoličky. Tento rok sme dostali veľkú drevenú tabuľu na kreslenie s kriedami. Plánujeme viaceré prvky na osvieženie detského kútika. Lavičky, stoly. Chceme doplniť malé vyvýšené záhony a detskú "blatovú"vonkajšiu kuchynku. Čo vieme, spravíme svojpomocne, alebo za pomoci dobrovoľníkov. Na jar chceme vytvoriť chodník zdravých nožičiek(nielen pre deti, ale aj dospelých)

SD: rada by som videla nejaké sedenie v krytom priestore na účely vyučovania alebo stravovania, napr. balíky sena, stoly a stoličky.... Veľmi užitočné je vonkajšie sedenie, napríklad kruhové sedenie, altán, alebo čokoľvek.....

tiež adekvátne toalety a zariadenia na umývanie rúk, plus nejaké vybavenie na umývanie rúk - s tekutým mydlom, teplou vodou a papierovými utierkami, resp. vlhčené utierky v priestoroch kde prichádzajúcich deti do styku so zvieratami...

AF: Momentálne máme k dispozícii nové suché WC a kempingovú kabínku ako sprchu. Vodu poskytujeme v bandaskách s kohútikom, s tekutým mydlom, jednorázovými utierkami a dezinfekčným gélom. Túto výbavu sme pripravili predovšetkým pre kempujúcich hosti. V rámci našich dobrovoľníckych akcií je aj takéto vybavenie dostačujúce. Budeme radi, ak sa nám raz podarí získať prostriedky na vybudovanie sociálneho zariadenia (wc, teplá tečúca voda, umývadlo, sprcha)+odpadová čistička . Do budúca chceme vytvoriť aspoň 2 pracovné miesta pre ľudí s DS a takéto vybavenie budeme určite potrebovať.

Ľudia

SD: teraz sa budeme zhovárať o ľuďoch na vašej farme, ktorých môžeme označiť ako vaše personálne zdroje.....dostatočný počet ľudí na podporu detí/mladých ľudí a dospelých pomocníkov (či už je to rodič, opatrovník alebo iný sprievodca dieťaťa/mladého človeka a pod.) počas návštevy, najmä na účely náležitého dohľadu pri kontakte so zvieratami.....či na farme máte zabezpečené opatrenia, kt. predchádzajú problémom týkajúcich sa ochrany detí, tiež či kontrolujete požiadavky navštevujúcich detí, diskutujete o tom vopred napr. u detí s Down. aké by mohli mať pre predstavu iným nejaké špecifické požiadavky, bolo by to veľkým prínosom sprezentovať pre iných..., ja len vychádzam z toho, že väčšina detí s autizmom má, a ja osobne pracujem s cieľ. autistami, preto je dolešité pre ďalších zdôrazniť, že keď si vyberajú cieľ. skupinu musia o nich vedieť, čo obnáša poznať diagnózu, nejaké špecifiká..... vy na farme viete, lebo máte dcérku s Downovým syndrómom, ale mnohým ľuďom to ani nenapadne, žeby mali vedieť prv ako otvoríia svoje brány deťom definovanými potrebami, aby poznali ich potreby .

Napr.u autistov.... poviem pre predstavu.....možnosť tichého miesta, kebyže dostali pocit zahľtenosti (nenapadá ma teraz ako sa to odborne nazýva) zahľtenosť stimulmi, informáciami, alebo niektorým veľa stimulov spúšťa epileptické záchvaty, a potrebujú aj napr. záťažové deky, alebo nejakú malú tichú bezpečnú izbu, alebo niečo také, pri autistoch je toho veľa a deti s Down. neviem.

AF:Rodičov s deťmi upozorníme, ako sa správame ku zvieratám. Naše zvieratká sú kontaktné, ale všetko má svoje riziko. Dospelé kozy môžu ublížiť rohami aj keď by to nespravili úmyselne. Preto malé deti vodíme ohradys kozliatkami. Snažíme sa nájsť prirodzenú rovnováhu medzi spokojnosťou hosti a welfare našich zvieratiek.

SD: Plus ma zaujíma info, či máte zavedenú ochrannú politiku a ste schopní zabezpečiť, že deti nezostanú sami, bez dozoru zod.osoby (viem, že je to samozrejmosť, ale je dôležité na to myslieť a mojím cieľom je aj na základe príkladu dobrej praxe, ktorý spracujem priblížiť iným záujemcom o farmu starostlivosti, ale i samotným rodičom zdorazniť, že miesto je nielen zaujímavé ale i bezpečné a aktivity na takej farme sú cielené, štruktúrované, efektívne, personál preškolený, so záujmom o cieľ. skupinu, pracuje pod supervíziou a mnoho ďalšieho..... AF:Pokiaľ máme spoločnú akciu, väčšinou je dozor pri deťoch prirodzene rozdelený. Stretli sme sa aj s benevolentnejšími rodičmi v prípade kempujúcich hosti, tam ale hneď na začiatku ukážame a vysvetlíme, čo sa môže a kde sú riziká.Sú o tom informovaní ešte na začiatku. Túto oblasť nepodceňujeme, poznáme riziká. Preto preferujeme menšie skupinky.

Nie všetky triedy majú štyri steny.

Na farme U FELIXOV povzbudzujú deti/ mladých ľudí, aby si užívali a učili sa z prostredia skutočne fungujúcej farmy.

Rodina Felixová od nového roka spúšťa malú syrárňu. Bude sa v nej spracovávať malé množstvo kozieho mlieka. Hlavné výrobky sú syry príležitostne jogurty a pasterizované mlieko.

Farma pokrýva oblasť Care Farm – vzdelávanie na farme.

Cieľom je inšpirovať a vzdelávať deti o tom, odkiaľ jedlo pochádza, a predstaviť im koncepty, ako životný cyklus zvierat, ekologické poľnohospodárstvo, plodiny, zdravá pôda,

kompostovanie a ďalšie etické poľnohospodárske postupy. Prehliadky a témy prispôjajú tak, aby vyhovovali veku, schopnostiam ale i učebným osnovám detí, ktoré na farmu prichádzajú.

Viac informácií z workshopu na platforme projektu **CARE FARMS.SK**

<https://carefarms.sk/workshop-slovensko/>

Tento dokument je spracovaný ako súčasť projektu 2021-1-SK01-KA210-ADU-000027360, spolufinancovaného z programu Erasmus+ Európskej únie. Obsah je vyjadrením názorov partnerov projektu. Národná agentúra ani Európska komisia nepreberajú žiadnu zodpovednosť za informácie uvedené v tomto dokumente.

Spracovala: Slavka Dupláková, Zvieratá a ľudia navzájom, slavka@animalpartners.sk